

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

2den Aarg.

1871.

11te Hefte.

En Sangfugl.

(Af J. S. Welhaven.)

Hvor Larm af Fossevældet
Ruer al anden Rost,
Der bygger og bor paa Fjeldet
En Fugl med Sangerbryst.
I dunkleste Klippeløfter,
Sa tæt ved Elvens Fald
Sin freidige Rost den løfter,—
Og derfor heder den Fossetal.

Mens Regn af Skummet driver
Gjennem dens Rugested,
Dens Sang og Flugt beliver
Vandenes øde Bred.
Men mangen en Gang til Taffe
For Triller og blide Kvad
Faar Fuglen over sin Nakke
Et iskende, umildt Styrtedad.

Dog aldrig den forlanger
At kvæde i Blomsterduft,
Og ei som Skovens Sanger
Den undflyr Vintrens Luft.

Paa Is, som Taage slører,
I Elvegruben trang,
Alene, for døve Ører
Den hæver endnu sin friske Sang.

Men skal en Sanger tribes
I Fossekallens Kaar,
Maa han for Alting drives
Af Sver, som forslaar,—
Dertil af Himlen skjæntes
En rigtig Hjerdepelts,
Som taaler at overstænkes
Af bistert brusende Vand tilfjælds.

Guldmøllen.

(Efter D. Glaubrecht.)

(Slutning.)

»Svad der nu kommer i min Livs-
historie, det har Herren gjort, og over
det vil jeg derfor ikke knurre. Han
har ladet mig gennemvaage Næt-
terne ved tre Sygeleier, medens jeg
paa samme Tid maatte arbejde fra
Morgen til Aften for at skaffe Brød
tilveie; han har ladet mig staa ved
tre Dødsleier, han har ladet mig
føle Fattigdommens bitreste Nød, og
han har lagt mig i Støvet som
en Dnm. Men da det var kommet
til det Yderste, da jeg laa syg og
vansmægtende, forladt af Alle og
ner havde lidt Skibbrud paa Troen,
da sendte den trofaste Gud, som ikke
lader Nogen fristes over Formue,
en Redningsmand til mig. Det var
den kjære Professor Freund, hos

hvem jeg nu har tjent i Herrens
Frygt mange Aar, og hos hvem jeg
gjerne skal tjene i mange Aar alene
for det tørre Brød, saalænge Gud
vil lade mig leve. Men Professoren
gjør mig min Tjeneste altfor let;
jeg skulde ønske, at han havde større
Fordringer. Dog, hvad gaar der
vel af ham idag? Hans Aftens-
mad staar endnu urørt paa Bor-
det; gid dog blot ikke den stemme
Gjæst Sorgen vil opslaa sin Bolig
hos ham.»

Under saadan Samtale fæde de
to Fruentimmer endnu flere Timer
sammen. Solen var forlængst gaaet
ned, Maanen skinnede ind i Stuen,
og Følelserne overvældede den for-
ladte Salome. Hun rykkede nær.

niere hen til den Gamle, slog sine Arme om hendes Hals, græd og sagde: "Ak, Ursula! De er saa from og saa god; hold lidt af mig. Jeg staar saa alene i Verden og har ikke længere noget Moderhjerter, hvor jeg kan udhvile. Vær mig i Moders Sted, og hjælp mig til ogsaa at finde en liden Plads, hvor jeg kan leve. Hvad der trykker mit Sind, kan jeg ikke sige Dem nu; og imorgen maa jeg atter afsted, langt, langt bort for at opfylde et Løfte, jeg har givet min Moder. Men fører den kjære Gud mig atter tilbage herhen, da bortstod mig ikke, men lad mig saa Lov at holde af Dem!"

Og da hun saa ind i den Gamles Vind, der oplystes af Fuldmånens klare Skin, da var det, som om en Engel havde glattet Folderne i Ursulas Ansigt; en hel Himmel, fuld af Moderkjærlighed og Salighed, talte ud deraf. "Ja, Salome!" sagde hun og greb begge den unge Piges Hænder; "dig har Gud sendt mig. Du er min Susanne, som Herren har gjemt for mig til mine gamle Dage, at jeg endnu kunde trostes engang, før jeg vandrer bort. Herren staar mellem mig og dig. Nu reder jeg dig et Leie her ved min Side, og medens du sover, vil jeg vaage med min Glæde og bede for dig."

Dette gjorde hun ogsaa, og Bønhørelsens Engel bar Bønnen frem for Guds Thron.

Meget tidligt næste Morgen kaldte Professoren Salome op paa sit Værelse. Han maatte have tilbragt en stor Del af Natten med at skrive, thi foran ham paa Bordet laa en hel Del Breve. "Alle disse maa du tage med, mit Barn!" sagde

han, "og aflevere efter deres Adresse. Jeg kunde gjerne beholde dig her og skriftlig forhøre mig, om Noget af den uhykkelige Fremmedes Familie endnu lever; men saaledes vilde ikke din Moder, du skulde gjøre, og hvem ved, om vi kunde anstille Undersøgelser uden at krænke din Faders Minde. Gaa derfor selv i Guds Navn. Herren gjør store Ting ogsaa ved det Ringeste og Svage. Af Pengene skal du ikke tage Mere med dig, end du behøver til Reisen, og det skal du saa af mig. Din Arvepart vil hel og holden medgaa for at dække Renterne af Kapitalen, som har ligget gjemt i Guldmøllen; men det er du jo belavet paa; du vil jo med Glæde give, hvad du eier, naar denne Uret kan blive gjort god igjen. Du skal ikke derfor blive forladt og forleggen for det daglige Brød. Undervejs paa din lange Reise afleverer du altsaa Brevene saaledes, som du af Udskriften ser; skulde kanske Noget af dem, som du paa denne Maade bliver andtroet til, forekomme dig besynderlige og gammeldagse, da bryd dig ikke derom; jeg henviser dig kun til Folk, der have et godt Rygte og hos hvem du roligt kan hvile ud. Det Brev, der bliver tilbage, naar du er ved Maalet af din Reise, indeholder en Anvisning paa en Kjøbmand dersteds, at han skal udbetale Pengene til Arvingerne. Der maa dog være En tilbage af dem, ja jeg beder til Gud, at dette maa være Tilfælde, at Enhver kan saa sit. Uretmæssig Eiendom bringer ingen Fred. — Gaa nu, mit Barn! Herren være med dig paa Veien, og hans gode Engel ledsage dig!"

Salome saa og hørte undervejs Mængt og Meget af den onde Berdens Færd, men gaaſte anderledes var det, hvor hun henvendte sig med Professorens Breve. Der boede overalt Kristus og hans Ord; ikke var det rige og fornemme Folk, disse Professorens Benner; nei, flere af dem boede endog temmelig knapt og indskrænket, og Salome syntes undertiden det var ubehageligt at trænge sig ind paa dem; men neppe havde de læst Anbefalingsbrevene, saa blev der Glæde selv i den mindste Ghytte, og man vederkvægede den fjære Gæst saa godt, Huset formaaede. Ingen spurgte efter Reifens Maal og Med; deres Opgave syntes at være gjerne at laane Hus og være gæstfri, og den Slags Folk traf man hyppigere i gamle Dage end nu.

De to sidste Dage af Reifsen fik Salome fjøre med en Mand, som hun snart fik meget tilovers for, da hun lærte at kjende ham som en oprigtig og from Kristen. En Morgen, da hun skulde gaa ud af en liden By, hvor hun havde overnattet, fjørte en Vognmand forbi hende og standsede foran det sidste Hus. Han slog med Svøben, saa det knalbede, og strax kom først en Hund ud, der gjæde af Glæde omkring Hestene, og derpaa hele Mandens Familie, Kone og Børn, vogne og smaa, Sønner og Døtre. Konens Haar begyndte allerede at graane, men hendes Dine lyfte endnu klart, da hun saa op paa Manden og sagde: "Reis med Gud, Ebert! kom snart hjem igjen i god Behold, og ser du min Søster i Imbach, da hilſ hende saa flittigt fra mig!" "Serren være med dig og Børnene, Dorthel!" Mere sagde

Manden ikke, da han rakte sin Kone den grove Haand; men dette Tryk maatte have sagt mere, thi Konen gav ham sit varmeste Blik og gif strax ind i Huset. Banskeligere var det at blive Børnene kvit. Enhver havde et Ord at sige, ja den Ungste krøb endog op i Vognen og hviſtede Faderen i Dret, at han maatte ikke glemme at bringe ham nogle Kringler med hjem. Endelig maatte dog Faderen afsted; han slog paa Hestene, og muntert gjøende sprang Hunden foran.

Salome havde været Dienvidne til denne Scene. Billedet af saadant lykkelig Familieliv gjorde et godt Indtryk paa hende; det var Saadant, hun altid havde ønsket sig i Guldmøllen, men aldrig nydt, og da hun nu tilfældigvis fik det at se, da traadte Taarer i hendes Dine, og hun maatte atter tænke paa sin Ensomhed og Forladthed. Tans gif hun bag Vognen; men hun knurrede ikke over sin Skjæbne; hun bad og haabede. Hunden, som frydede sig ved at ledsage sin Herre paa Reifsen, løb undertiden ogsaa hen til hende, som om hun hørte med til Reifselſkabet, og hun gav den et Stykke Brød. "Denne Venlighed mod Hunden vandt hende strax Vognmandens Hjerte. Han indlod sig i Samtale med hende, spurgte, hvor hun kom fra, og hvor hun skulde hen, og da han hørte, hvor langt hun endnu skulde gaa, sagde han: "Det er en lang Wei, du har tilbage, og du har endnu et godt Stykke tilbage. Jeg er en Kristen, og vil gjerne vise dig en Kjerlighedstjeneste i dette Land, hvor du er en Fremmed, og tilbyder dig derfor at reise sammen med mig. Den

unge Tobias havde en Engel til Ledfager paa sin Rejse, det var et ganske andet Følgeſkab; men jeg ſkal dog gjøre, hvad jeg kan."

Saaledes havde alſaa Salome fundet en Ven paa ſin Vandring, og en Del af hendes Bon var opfyldt. To hele Dage reiſte de ſammen, og da den anden Dags Aften nærmede ſig, og de havde gjort Holdt paa Toppen af en Bakke for at lade Hæſtene hvile lidt, da ſagde Vogumanden: "Se her, Salome! dernede, hvor Flodens Vand glindſer i Aftenſolen, der ligger Nichthofen, dit Beſtemmelsesſted. Nu have vi været to Dage ſammen, ſpiſt og drukket med hverandre og talt mangt et trøſteligt Ord om Gam, der har elſket os til Døden. Jeg er ikke en Mand med ſærdeles fine Følelſer; ſaadant miſter man ved idelig ſom jeg at tilbringe ſit Liv paa Landeveien; Blodet bliver tykt, og Hjertet ſtiot; men jeg har fundet ſaadan Glæde i at tale med dig, at det forekommer mig, ſom om vi endnu engang ſkulle ſe hverandre. Du Gud vil, kommer jeg atter om 8 Dage gjennem denne By for at drage hjemover; da vil jeg ſpørge efter dig i Gæſtgiveriet ved Torvet, og vil du da gjøre Følge med tilbage, da er du velkommen og kan bo hos os ſaa længe du vil, og jeg er vis paa, min Kone ſiger det ſamme. Du maa tage ind hos Værtſhusfolkene ved Torvet, thi de ere gode Kriſtne og ville tage ſig godt af dig i alle Henseender." De gik Begge ſammen derhen og bleve modtagne med Hjertelighed; thi Vogumanden Ebert fra Silau var en gammel Bekendt her, og derfor var ogſaa Salome velkommen.

Netop en af de Dage, da Salome ſøgte omkring i den ubeſkjendte By for at finde den uhyggelige Fremmedes Familie, ville vi føre Læſeren ind i et lidet Hus i en af de uanſeeligere Gader i Nichthofen. Vi træffe her to Fruentimmer, Moder og Datter, der ſidde ved et aabent Vindu og nyde den herlige Udſigt; thi foran ligger en liden Have, nedefor en deilig Eng, og der flyder en Elv, hvor talrige Vaade paſtere op og ned. Paa den anden Side hæver ſig terraffeformigt et Bjerg, og mellem de hyppige Vinranke ſer man hiſt og her et nydeligt hvidmalet Sommerhus.

Saa pragtfuldt ſom Alt er udvendigt i Naturen, ſaa ſimpelt er det derimod inde i det Hus, hvor vi aſlægge vort Beſøg. Datteren er uſfelt klædt og ſer meget bleg ud, men hun har et Par klare Dine, og om den lille venlige Mund er der et Træk, ſom tyder paa, at der bor Hjertensgodhed i dette ſtille Veſen. Ved første Dietkaſt opdage vi en paafaldende Lighed mellem Moder og Datter, men den Førſtes rhytede Anſigt bærer Præg af vemodigt Alvor. De ere begge beſkjæftigede med at ſy paa en Kjole, ſom dog er altfor koſtbar, til at den kan være beſtemt for nogen af dem; de ſy den ogſaa mod Betaling for en rig Dame i Byen og arbejde ivrigt for at ſaa den færdig til rette Tid.

"Saa, Moder! nu er jeg færdig med, hvad jeg ſkulde ſy", ſagde Pigen, idet hun ſaa paa Moderen med ſit venlige Blif. "Nu kunde jeg alſaa være fri for idag; men det er beſt, jeg hjælper dig, ſaa blive vi færdige og kunne ſaameget

bedre nyde Afstenen, naar Philip kommer, og spise vor tykke Mælk ude i Lysthuset".

Moderen rakte taus Pigen et andet Stykke at sy, og Arbeidet begyndte paany. "Der er Nogen, som ringer paa Klokken", sagde Margrethe (saa hed Pigen), og tager jeg ikke fejl, saa er det Philip; men det er saa tidligt, at det maa være en Festdag hos Hartmanns, hvis han har faaet fri allerede nu". "Ja, gid det var saa vel", sukkede Moderen.

Det var Philip, Margrethes Forlovede, en ung Mand og Handelsbetjent hos en af Byens større Kjøbmænd, Hartmann. Han hilste alvorslig, da han traadte ind, lagde sin Hat fra sig og flyttede en Stol hen til Bordet. Moder og Datter saa paa ham, veglede et Blik med hverandre, og alle Tre sode tause en Stund. "Er det gaaet saaledes, som jeg forudsagde, kjære Philip", begyndte endelig Moderen; "ikke sandt, din Prøvetid skal være endnu længere, og de have ikke villet optage dig i Lauget?"

"Ja, saa er det", svarede med Alvor den unge Mand; "jeg mente, at det skulde komme mig tilgode, at jeg var Søn af en Mand, der var Borger til denne By, og at derfor Hensind kunde gives mig paa de Penge, som skulde betales for Bevilgningen; men nei, man afflog det".

"Men din Principal, Hartmann, søgte han da ikke at tale din Sag?"

"Han mindst af Alle; han mente, at den, der ikke havde Penge til at løse Bevilgning, han burde aldrig blive Andet end Betjent; der var Sandlende nok i Byen før og allfor

mange Falliter alligevel blandt Handelsstanden".

"Det var en haard Tale af Hr. Hartmann", svarede Moderen; "især da han selv begyndte med Lidet, og Gud har bevilget ham med meget Mere, end han fortjener". "Ja, det er skjændigt", udraabte den nu heftige Philip; "Andre fik Bevilgning, fordi de havde et Par Hundrede Daler. Men, hvad skal jeg nu gjøre? Selst tog jeg Mandjel paa Rakken og søgte min Lykke andetsteds, eller om jeg bliver her, er det vel bedst at slaa ind paa noget Andet. Tænk, nu have vi været forlovede i hele fire Aar, og naar man tror, at man endelig staar ved Maalet, da komme disse Uesler af Kjøbmænd med sine Indsigelser; det er til at blive rasende over!"

Ved disse Ord havde Margrethe lagt sin Haand paa Philips Arm for at berolige ham og saa paa ham med et stille straffende Blik; men Moderen var staaet op fra Stolen og havde givet sig til at stirre ud, som om hun vilde bekjempe en Tanke, den unge Mandes Hefstighed havde fremkaldt hos hende. Da hun atter vendte sig om, stod der Taarer i hendes Øine, og med skjælvende Stemme sagde hun: "Philip, du er Søn af min sidste Ven paa denne Jord og forlovet med min Datter; lad mig derfor tale ligefremt med dig. Du maa ikke nogenstunde ville ligesom foregribe Gud i hans Førelse med os; Hans Tanker ere ikke vore Tanker, det maa du huske paa; glæd dig, naar du taalmodig bærer Kors og Trængsler; men ve dig, hvis det Modsatte er Tilfældet. Havde jeg lyttet til Guds Stemme og fornuf-

tige Menneskers Raad, da havde kænste min Alderdom været mere sorgfri. En Del af mit Livs Historie kjender du jo: at min Mand drog affted for at hente en Arv, at han fik den, men at han forsvandt i en Bjergegn uden at efterlade sig noget Spor. Min Margrethe var dengang to Aar gammel, og Folk havde megen Medlidenhed med mig stakkels Enke, thi jeg sad i de mest trængende Aaar. Værst var det dog, at jeg havde meget at bebreide mig selv i denne Anledning, og en Stemme i mit Indre sagde altid: "Du er selv Skyld i din Ulykke, og din Egenraadighed har gjort dig fattig". Det falder tungt at bejende sine Daarligheder for sine Børn, men det maa dog ske. Saa vid da: I min Ungdom var jeg meget taabelig, og min Gotfred var ikke meget bedre. Jeg indtraadte i Egteffab imod min Morbroders bestemte Raad, og vi, min Mand og jeg, gik endog saa vidt, at vi tvang denne Morbroder, der var min Formynder, ved Retterns Hjælp til at udlevere mig min Arvepart. Ak, og han havde dog ment det saa godt med mig, og vilde have været min trofaste Ven, den gode Dunkel Freund, om jeg blot havde adlydt hans Raad. Han havde ikke Noget imod, at Gotfred skulde faa mig til Kone; han vilde blot først se ham i en fast Stilling. Men vi modsatte os hans Dulle og skulde derfor ogsaa straffes tungt. Gud ske Lov! Nu har jeg lært Lydighed. Under min Guds Haand er jeg bleven saa stille og blød, at Intet længere volder mig rigtig Sorg, men jeg føler en uforstyret Glæde. Sid

ogsaa du, Philip! kunde føle noget af saadan Glæde".

Smidlertid var Aftenen brudt frem, og nebe fra Floden lod Sangen fra Fisserne, der holdt paa med at sætte ud sine Garn. Da ringede det paa Gadedøren, og da der blev luftet op, traadte en Pige ind med en Kurv i Haanden. Denne satte hun fra sig paa Gulvet og spurgte i ængstelig Forventning, om Elisabeth Sauer boede der. Hertil blev svaret Ja, og nu henvendte hun sig til Margrethes Moder med Spørgsmaal, om hun var Enke efter en Mand, Gotfred Sauer, som for mange Aar siden fandt sin Død inde mellem Bjergerne.

"Det er kun altsfor sandt", svarede Konen, "og endnu mere end det; jeg mistede min Mand og min Arv, og ved ikke engang, hvor den Døde hviler, at jeg kan vise hans eneste Barn Graven."

"Spørg ikke efter hans Grav", sagde den fremmede Pige; "hvor en Kristen hviler, der holde Englens Bagt indtil Opstandelsens Dag. Men hvad Gotfred Sauer efterlod af Penge, det bringer jeg Dem her, med Menter lige fra hans Dødsdag. Lillige bringer jeg Dem en Silfen fra min døende Moder og en Bøn om, at De vil skjænke ham Tilgivelse, som i sin Forblindelse glemte at levere den ulykkelige Reisendes Penge i de rette Hænder; bed ogsaa for mig, at den kjære Gud vil ledsage mig paa Hjemveien. Og nu lev vel!"

Med disse Ord aabnede den Fremmede rasst Døren, og det var først Klangens af Kloffen, som erindrede Husets Beboere om, at det ikke var

en Drøm. Moderen løstede Kurven op, men satte den strax ned igjen, den var for tung for hende; de Tre, der netop i dette Dieblit trængte saa vel til disse Penge og nu kunde sætte sine paatænkte Planer igjen, stode der omkring Kurven og takkede Gud med Taarer i Dinene.

Først en god Stund efter kom de Alle ligesom til sig selv, og Philip besluttede endnu samme Dag at op- søge den ubekjendte Pige. Smid- lertid faldt det ham ikke ind at fore- spørge sig i Gjestgivergaarden ved Torvet for den anden Morgen, og da gav Værtinden ham det Svar, at Pigen havde overnattet der. "Hen- des Navn ved jeg", vedblev Kone; "men ikke hvorfra hun kom, eller hvorhen hun gik; det ved den gode Gud alene, og Han ved vistnok meget Mere om denne Salome end jeg; men det ved jeg, at hun virke- lig er, hvad hendes Navn betyder, et Fredens Barn."

Atter ere Mar forløbne. I Nicht- hofen er Philip Kjobmand, og Mar- grethe, hans Kone, pleier den beda- gede Moder med den største Omhed, og de tale ofte med hverandre om den unge Pige, hvem de skulde sin Lykke. Margrethes ældste Datter heder Salome. En Dag kom Philip med en Avis i Haanden og sagde til sin Kone: "Nu er jeg paa Spor efter den Fremmede; her bekyndtgjøres fra Skifteretten i Byen Neuenhagen, at en Profesfor Freund er død sam- mesteds, har efterladt et Testament og indsat som Arvinger: Margrethe Philip i Nichthofen og Salome Ebert i Silau." Kjobmanden opsogte Sa- lome, som nu ikke længere kunde skjule sig, og fandt hende som en kjær Svigerdatter i Huset hos den gamle Bogumand Ebert i Silau. Hun havde opfyldt Moderens Bøn og reddet Faderens Estermæle, der- for var den Forjættelse gaaet i Op- fyldelse paa hende: "Paa det at det kan gaa dig vel!"

Skovenes Nytte i Naturens Husboldning.

I Planterverdenen indtage utvivl- somt Skovene den første Plads. Træerne ere Planternes øverste Her- sere. Staa de samlede og danne Skove, da udøve de en bethdelig Indflydelse paa Landets Klima, og det er ikke alene de lavere Planter, som de overskygge, og hvis Liv paa det Noieste er knyttet til deres Til- værelse; men endog Menneskets Velvære beror paa dem.

Skovene vise os, paa den tydelig- ste og simpleste Maade, hvilken gjen- sidig Paavirkning der finder Sted mellem de forskjellige Planter. Hvis de ikke vogede i Samsund med hver- andre, vilde deres Liv i høt Grad være udsat for Fare; nu derimod beskytte de hverandre mod Uveir og de brændende Solfstraaler. Urter og Græs indhulle Jorden i et beskyttende Dække; de tilstede Solen Afgang til

det spirende Frø, men give dog tilstrækkelig Skygge, saa Jordbunden ikke udtørres, og de unge Planter's Liv ikke stades. Saaledes voxe Træerne først op under Skyggen af de smaa Planter; men naar de blive større, da gjengjælde de den Godhed, som blev bevist dem i deres Svaghed og Barndoms Tid. Under deres Kroner bevarer den beskyttede Jord sin Fugtighed, og saaledes opfostrer de urteagtige Planter og Græsarter—disse Naturens fattigere Plantebørn—hvis fine Smaarødder ikke som Træernes Rødder have Evne til at indsuge Fugtighed dybt nede fra Jorden. Naar stærke Regnskyl falde over Skovene, opfangte Træernes Blade Draaberne, bryde deres Kraft i Faldet, og de saaledes beskyttede Planter indsuge Fugtigheden, medens de skjermes mod Uveirets Voldsomhed. Mosdækket, der dannes paa Skovbunden, idetmindste i middelvarme Klimater, vedbliver at bevare den nedfaldne Væde længe efter, at Regnen er ophørt, og Solen atter har tilsmilet Jorden, medens Træernes Skygge forsinke Jorddampningen.

Det følger heraf, at en skovrig Jordbund er gunstig for Fremkomsten af Kilder, ligeledes at den bestandige Fugtighed i Skovene og den stadige Jorddampning maa frembringe en kjøligere Atmosfære og derfor en lavere Temperatur i de Lande, hvor der er Overskud af Skov. Det er ikke saa vanskeligt at indse dette. Havene, Vindene og Skovene virke sammen dertil. Solvarmen bringer Havet til at fordampe. Vindene føre disse Vanddampe henimod Skovstrækninger. Ser fortektes de paa Grund af den

lavere Temperatur, og Skovene frembringe Regnbygger af de Sky-masser, som svømme over dem i Luften. Regnen falder ned paa de tørstige Landstrækninger og fylde de talrige Kilder og Brønde; de smaa Bække, der have sit Udspring fra disse, faa et forstærket Løb, danne Elve og Strømme, som forgreke sig gjennem Landene og danne de naturlige Veie for Handel og Samfærdsel.

Trærne, der dog blot kunne betragtes som et halvciviliseret Folk, tage meget Hensyn til den affjølede Virkning, som Skovene udøve paa sine Omgivelser. Der findes i Nærheden af Konstantinopel en herlig Skov af de skønneste Bøge- og Egetræer, som beskyttes ved et Lovbud, fordi den nærer en Kilde, hvis Vand forsyner hele Byen, hvorthen den føres gjennem en Vandledning.

Naar et Land mister sine Skove, udtørres Kilder og Bække, og Klimatet bliver varmere og tørrere. Skovene ere derfor af langt ringere Betydning for Lande, der have et middelvarmt Klima og ere vel vandede, end for varme og tørre Lande; ja man ser endog Lande som Finland, der ved at ødelægge en Del af sine Skove har vundet i Hensæende til Agerdyrkning; thi Myrstrækningerne og Sumpene ere nu udtørrede paa mange Steder, og Klimatet er blevet sundere. Forøvrigt maa man under almindelige Forholde vogte sig vel for at bort hugge Skovene, da man derved ofte kan tilføie Landet en ubodelig Skade; naturligvis er det især ødelæggende for saadanne Lande, der have Fastlandsklima.

I Bjerglande bør Skovene staa-

nes; thi Træernes Rødder saavel som det tykke Mos- eller Græsteppe, der findes i Skovene, holde Jorden sammen paa Bjergskrænterne og befæste den saaledes paa den naturligte og simpleste Maade. Borthugger man Skovene, da udtørres Kilderne, og den lavere Plantevæxt forsvinder ligeledes. Regnen, hvis Kraft ikke længere brydes af Millioner Blade og Græsstraa, styrter ned med usvækket Voldsomhed, og det løse Jordsmån, der ikke mere fastholdes af Planternes Rødder, føres ned i de underliggende Dale. Her affætter det sig som Sand og Dynd, der fylder Bække og Floder, og disse, hvis grumfede Vand nu rinder mindre let, flyde over sine Bredder og oversvømme Sletterne. Naar Vandet igjen synker, efterlader det Sand og Dynd paa Engene, og disse Græsgange blive først sumpige og i Marcus Lob aldeles skjulte af Sand; Beboernes tidligere Velstand forsvinder efterhaanden, og den engang smilende og frugtbar Dal ligger øde og ubeboet. Men dette er ikke Alt. Høle Landstrækningen forandres lidt efter lidt, og de store Moradsstrækninger udsende giftige Luftarter som f. Ex. i de pontinske Sumpen i Italien. Intet Land i Verden var fordem sundere eller bedre dyrket end dette, der engang var "Europas Have", men nu har Overflod af Sumpelandtsfaber. Hvor Livet engang herskede i sin fulde Friskhed, der truer nu den mørke Død med at udsuffle dets Fækkel. Stor Delæggelse frembringes ved den saakaldte Malaria, hvis Tilværelse ene og alene maa tilskrives de forraadnede Bestanddele af Dyr og Planter i de stillestaende Sumpen;

de giftige Dunster sprede sig og have Leversyge og Hypokondri til Følge. De stakkels Menneffer, som bo paa disse Steder, og hvoraf de Fleste dø en tidlig Død, have en bleg eller gul Ansigtssfarve, svage Wine, tykt Underliv og en tung Gang. Hvad er Aarsagen til, at dette engang blomstrende, sunde og velbefolkede Land nu er saa fattigt, usundt og øde? Skovene paa Bjergene ere blevne borthuggede! Apenninerne, der strække sig fra de nordvestlige Dele ned gjennem Midten af den italienske Halvø, ere nu næsten ganske blottede for de herlige Skove, som tidligere bedækkede og beskyttede deres Sider, og alle Reisende ere enige om, at der nu neppe findes noget elendigere Sand end den største Del af den Strækning, som kaldes Kirkestaten.

Drage vi fra Italien til Tydskland, finde vi, at heller ikke dette Land er fritaget for de Under, som opstaa ved Bjergskovenes Udryddelse. En Reise i Thüringer-skovene og paa Harzbjergene vil give tilstrækkelige Beviser derpaa. Et Par Exempler ville ogsaa gjøre det indlysende, at Skove ere af stor Vigtighed ved Strandbredden, hvor Kysten er lav og sandet, da Træernes Rødder sammenbinde det løse Sand og forhindre Søvindene fra at jage dette ind over Landet.

Paa Frankrigs Vestkyst i Nærheden af Gascogne var Strandlandet søget ind over Landet og truede med at gjøre det uskrugtbart og ubeboeligt; men en Mand, der boede i denne Egn, var heldig nok til at sætte en Værelse for Sandets videre Fremtrængen ved at plante en Skov. Først plantede han en Busk-

vægt, som trives godt i Sand, og i dens Stugge lykkedes det ham at opelske unge Furutræer, der hindrede Sandet fra at trænge videre ind.

Betragte vi Preussens Kort, da se vi i Ostpreussen "det friske Hav", en stor Sø eller snarere Bugt, dannet af Ostersøen, fra hvilken den kun er skilt ved en smal, sandet Landstrimmel, og længst mod Nord-ost staa de i umiddelbar Forbindelse med hinanden. Denne Landstrimmels lave Bredder bestyldes af Havet; i Middelfalderen vare disse Landstrækninger, som strække sig næsten fra Danzig til Pillau, bedækkede med en tæt Furukskov og Tornekrat. Kong Fredrik Wilhelm af Preussen manglede Penge, og en af hans Hofmænd, der gjerne vilde indsmigre sig i hans Gunst, lovede at skaffe ham dem uden at gjøre Laan eller paalægge Skatter, blot ved at nedhugge Skovene. Kongen tillod ikke alene, at de preussiske Skove, som paa den Tid vare af ringe Værdi, fældedes, men ogsaa, at Skovene ved "det friske Hav" delte Skjæbne med hine, forsaavidt de vare preussisk Eiendom. Denne Finantsoperation lykkedes, Kongen fik Penge; men Landet tilføiedes saa stor Skade derved, at Tabet søles den Dag i Dag.

Søvindene kunne nu ustandse fare hen over de nøgne Høie; "det friske Hav" er allerede halvt opfyldt med Sand, saa dets Dybde nu intetsteds er mere end tolv Fod; paa en stor Strækning voyer der Siv i dets lave Bænde, og disse true med at gjøre det til en stor Myr; Ankerpladsene mellem Elbing og Rønigsberg ere ikke sikre længere, og

Fiskerierne have lidt stor Skade. Man har forgjæves bestræbt sig for ved forskjellige Sandplanter, at fastholde Sandet paa Hienes Overflade; men Vinden byder ethvert saadant Forsøg Trods. Den preussiske Adelsmand skaffede Kongen 150,000 Daler ved at lade Skovene omhugge; nu gav Folket gjerne Millioner for at faa dem tilbage igjen.

Skovene ere en naturlig Befæstning, som tjener til at modstaa Sandmassens stadige Indtrængen paa flade og ubeskyttede Kyster. Voge de paa Bjergene, standse de Gletsjernes Fremskridt og beskytte Dalenes Beboere for Snefred og Laviner, der under Faldet nedad Fjeldsreenterne efterhaanden tiltage i Størrelse og Hastighed, indtil de træffe paa en Skov af kraftige Bjergfurner, som tappert modstaa deres Stormløb. Skjønt de forreste Træer knuses og falde under Sne- massernes mægtige Dyrge, standse de dog deres Fart, og Træernes forenede Styrke bryder dem tilsidst aldeles.

Disse Betragtninger gjøre det indlysende for os, at det ikke alene er Træernes Værdi som Tømmer, hvilken det er vor Pligt at tage i Betragtning, førend vi lade en Skov omhugge. Der er ingen Ende paa de ulykkelige Følger, som opstaa derved, at der fældes Træer paa Bjergfrenter, paa lave, sandede og ubeskyttede Kyster eller paa et Fastland, der kun har en ringe Vandforsyning. Ved en saa ufornuftig Fremgangsmaade bliver Ligevægten i Naturens Husboldning frygtelig forstyrret, og dens vise og velgjørende Indretning bliver aldeles tilintetgjort.

Paa Løvejagt.

(Af Samuel Bakers Jagteventyr i Afrika.)

Skjønt Baker ligesom Livingstone ikke vil anerkjende Løven for Dyrenes Konge, men ubetinget sætter Elefanten høiest baade i Henseende til Styrke, Mod og Klogskab, faar man dog af hans Fortællinger det bestemte Indtryk, at Løvejagten, saaledes som han drev den, noget nær er den farligste og mest spændende af alle. Overalt langs Floden Settite vrinklede der af disse Dyr, som havde et fortrinligt Tilholdssted i de mange tætte Krattlove og Buske. Det var dog kun sjelden, at de lode sig se, og blot en enkelt Gang fik Baker Leilighed til at se Aggagirerne (arabiske Fægere, som ikke benyttede sig af andre Vaaben end Sværd) gjøre Jagt paa en Løve, som de jagede op ude paa en Slette. Skjønt den syntes at flyve hen over Jorden, stod den dog langt tilbage for Hestene i Hurtighed, og Araberne havde næsten indhentet den, da den slap dem af Hænderne ved at springe ned i en dyb kratbevoget Kløft. Vilde Baker dræbe en Løve og være vis paa sit Bytte, maatte han tilføds opsoge den inde i Krattloven, og det heldige Udfald beroede da paa Fægernes Koldblodighed og Forsigtighed.

En Dag, da hans Folk vare isærd med at rejse Teltet og forskaffe Leiren—de vare netop ankomne til et Sted, hvor de agtede at blive i længere Tid—gik Baker ud med Taher Nur (en indfødt Araber, som særlig forstod sig paa

at opspore Vildtet) for om muligt at skyde et Dyr til deres Afstems-mad. De havde ikke gaaet ret langt, før de overraskede en Løve, der saa saa lang den var paa en liden Slette. I samme Dieblit, som den sprang op, faldt ogsaa Skuddet, og Dyret søgte ind under en tyk Busk. Baker havde kun en enkeltløbet Riffel med sig og blev derfor yderst forbauset ved at se Araberen drage sit Sværd og med Skjoldet i den venstre Haand gaa driftig løs paa den saarede Løve. I Hast ladede han igjen og var netop færdig, da Taher Nur havde nærmet sig Dyret paa et Springs Afstand; men Løven havde ikke Lyst til at indlade sig i Kamp og trak sig tilbage ind i Krattet, før Baker kunde faa Sigte. Taher Nur havde stølet paa, at Baker vilde være færdig til at skyde, forinden Dyret sprang løs paa ham; skulde han have udfjæmpet Kampen alene, vilde han upaatvivlelig ogsaa have været ilde faren. Da de ikke vare langt fra Leiren, tog Baker et Par af sine Negre med sig, forsynede med Bøsse, og gennemsøgte Buskene for at finde Løven, men uden Held.

De befandt sig netop paa det Sted, hvor de tre Aggagirer havde opført sin Gladiatorleg med Elefanten, som tidligere er fortalt (i dette Tidsskrifts 1ste Aargang, 12te Hefte). Skoven var paa to Sider indsluttet af Floden, paa den tredie, ind imod Sletten, var den derimod be-

grændset af en dyb Kløft. Paa Beien opad langs Floden havde Baker mange Steder afbrændt det høie visne Græs for at finde aaben Jagtgrund, naar han vendte tilbage; saaledes ogsaa paa dette Sted. Men her havde den omtalte Kløft standset Ilden, og Skoven med de tilstødende Sletter paa den anden Side ned imod Floden mylvrede nu af alle Slags Wildt, som her baade fandt Føde og Ly. De vare heller ikke komne mere end nogle faa Hundrede Alen forbi det Sted, hvor Løven havde ligget, da de stødte paa to Bøsser, der laa under en tæt Busk ved en Abning i Skoven. Idet de galopperede bort over Sletten, fyrede Baker, og den ene styrtede død om—saaledes saa det idetmindste ud—og de to Negre vilde netop til at løbe hen for som gode Muselmænd at skjære Halsen over paa Dyret, da det pludselig sprang op og gjorde Angreb. En anden Kugle stoppede det imidlertid ligesaa pludselig i Farten, og denne Gang faldt det for ikke mere at reise sig.

Baker befalede nu sine Folk kun at tage Huden og en Del af Kjødet, da det var hans Hensigt at benytte Adskillt som Løkkemad for Løverne; derpaa fortsatte han sin Vej ned imod Floden. Da han nærmede sig Bredden, hørte han en Lyd, der klang ligesom Flodhestens dybe Snorken. Forsigtig krob han hen til Brinken, men istedetfor en Flodhest saa han et Par Løver, Han og Hun, ligge nedenfor paa Sandet i hundrede Alens Afstand. I samme Nu havde de ogsaa lugtet ham og sprang op ad Skrænten og ind i Krattet, saa at han kun fik Tid til

at sende en Kugle efter dem paa Maa Faa, idet de forsvandt bag nogle Buske. Den Nat gjenlød Skoven paa alle Kanter af Løvernes Brøl, og den næste Morgen viste det sig af Godsporene, at en af dem havde snuset rundt omkring Leiren, der som sædvanlig var omhegnet med et solid Gjerde af Kittar-Torn. Baker nølede ikke med at gjengjælde Besøget. Ledsaget af Taher Nur og to paalidelige Negre, Ali og Hassan, gik han lige til Stedet, hvor de havde efterladt den døde Bøffel; men, som han ventede, var den der ikke mere. Derimod var Jorden rundt omkring meget nedtrampet af Løver; de havde truffet Bøfflen ind i Kratter, hvad man tydelig kunde se, da det døde Dyr havde efterladt et kjendeligt Spor igjennem Græsset. Hvis Vinden var kommen fra den modsatte Side, havde Jægerne kun behøvet at følge dette Spor; men da den uheldigvis kom fra den Side, hvor de besøgt sig, bleve de nødte til at gjøre en Omvei igjennem Krattet, for at Løverne ikke skulde veire dem. Alting ahang af den største Forsigtighed, og Baker lod derfor sine Folk at holde sig saa tæt ved ham som muligt for uførtøvet at række ham en ny Kisse, om det gjordes fornødent. Selv bar han en enkeltløbet Bøsse, paa hvis Sikkerhed han kunde stole. Sagte listede han sig derpaa frem med sine Ledsagere igjennem det høie visnede Græs, under de tette grønne Rabbul-Buske, med Fingeren paa Afstrækkeren, idet han i den høieste Spænding spejdede gjennem Løvet.

"En halv Time", siger Baker selv, "forløb paa denne Maade, og jeg

havde allerede mange Gange buffet mig ned imod Jorden for bedre at spore Madslet, da en Lufstning pludselig bar den umiskjendelige Stank af raaddent Kjød ned imod os. Jeg standsede et Dieblisk for ved Tegn at betyde mine Folk, at vi vare nær ved Madslet, og at de maatte have Nisserne paa rede Gaand. Atter krøb jeg forsigtig fremad under Buskene, medens Lugten blev stærkere, indtil jeg tilsidst følte, at jeg maatte være ganske tæt ved Maalet. Det var i højeste Grad nervespændende, og jeg var fuldkommen beredt paa ufortøvet at fyre, da et bedøvende Brøl inde fra to tætte Tornebuske lige foran mig diebliskelig fik mig til at løfte Nissen til Skulderen, og næsten i samme Dieblisk opdagede jeg Omridsene af en Love eller Lovinde paa den anden Side af Busken, hvorunder jeg laa. Dens Hoved var skjult af Lovet, men jeg kunde næsten naa den med min Nissel; thi den var kun 4 eller 5 Alen fra mig. Meget beroede her paa Anglen, og idet jeg sigtede midt paa Skulderen af Dyret, trykkede jeg løs. Naf et forfærdeligt Brøl, fulgt af en Knagen og Bragen i Buskene, idet Dyret sprang fremad, og derpaa blev Brølet besvaret, idet en anden Love, en mægtig Gan med en buffet Manke, indtog den forrigees Plads, hvor den stod forundret over Knaldet og spejdede efter Marsagen til Forstyrrelsen. Med Dinene sæstede paa Dyret rakte jeg Gaanden bagud efter en anden Nissel, medens Løven blev staaende og strakte Hovedet i Veiret for at indsnuse Luften og komme paa Spor

efter den usynlige Ziende; men der blev ikke stultet mig nogen Nissel i Gaanden, mine sorte Ledsgere vare blevne reddede og vare en halv Enes Alen tilbage. Forbitret truede jeg til dem. Taher Nur, som nu saa Løven, snappede i Hast en Nissel fra Ali for at bringe mig den, da Gassan skamsuld løb fremad; men i samme Dieblisk forsvandt ogsaa Løven, og nu, da det gunstige Dieblisk var tabt, var det for sent, saa jeg lovede mig selv aldrig oftere at bære en enkeltløbet Bøsse ved en saadan Leilighed.

Men der var ikke Tid til at anstille lange Betragtninger. Hvor var den første Love bleven af? Nogle Levninger af Bøsten laa til Højre for mig, og efter al Sandsynlighed havde det saarede Dyr forstuet sig i de nærmeste Buske. Jeg havde imidlertid ladet igjen og stod nu og lyttede med spændt Opmærksomhed. I det Samme lod en dump Knurren sig høre kort derfra. Taher Nur trak sit Sværd og gik frem efter Lyden; jeg fulgte efter. Et Brøl, fulgt af en Naslen mellem Grenene—og jeg fik netop et Øjeblik at se af Løven, idet den sprang bort, forinden jeg fik Tid til at fyre. Atter lod det dumppe Hyl sig høre, og vi fik nu Die paa det andet Dyr. Det var en Lovinde. Den var Døden nær og laa i en Blodpøl. I sin Pine bed den sig af og til voldsomt i Poten og slog og kradsede i Jorden. For at se, om den var istand til at rejse sig, lod jeg En af Folkene kaste en Jordklump efter den, medens jeg stod færdig til at fyre; men den besvarede kun Udfordringen med et

klagende Brøl, hvorpaa jeg endte dens Nød ved at sende den en Kugle gjennem Hovedet."

Til at drive den Slags Jagt hører der uuegtelig baade stærke Nerver, stor Dvælle, fortrinlig Udrustning og—lad os kun tilføie—et vist Held. Lydikeren Florian, der havde sluttet sig til Bakers Følge, men som manglede de fleste af disse Betingelser, blev saaledes samme Sommer dræbt af en Løve. Han var kun daarlig udrustet og havde tidligere mest givet sig af med Næshornjagt, da han var Sadelmager og fornemmelig levede af at gjøre Nidske til Araberne. Efter at have forladt Baker for at jage alene, hændte det sig, at han en Dag saarede en Elefant. Den følgende Morgen fandt de ikke blot Dyret liggende dødt, men en Løve havde om Natten ædt en Del af det. Medens Florian og hans andre Følk vare beskæftigede med at udtrække Stødtænderne paa Elefanten, fulgte en af Jægerne Lovens Spor og fandt den liggende under en Busk. Manden havde kun en enkeltlobet Niffel, og efter at have saaret den i Laaret, vendte han strax tilbage til sin Herre. Florian gif derpaa med ham og traf Løven, som endnu laa paa samme Sted og sliffede sit Saar. Han syrede, men uden at ramme, og Dyret beredte sig nu til at gjøre sit Spring; Florian havde endnu et Skud tilbage, men Kuglen streifede kun Løven, i næste Dieblit sprang den løs paa ham, og samtidigt med at den gav ham et frygteligt Slag i Hovedet med sin Pote, greb den ham i Struben. Hans Ledfager, som ogsaa var en modig Mand, svigtede ham ikke, men sprang

til, og idet han satte Munden af Bøssepipen lige til Lovens Øre, trykkede han løs og knuste Hovedet paa den. Men Florian var død; det Slag, han havde faaet, havde dræbt ham, og Dyrets Kløer vare trængte saa langt ind i Hjerneskalen, at det var med stor Vanskelighed man fik trukket dem ud og skilt de to Fiender fra hinanden.

Det turde være vanskeligt at afgjøre, for hvem disse Jagture vare mest nervespændende, for Baker eller for hans Kone, som sad alene hjemme i Leiren, medens han jagede, og vistnok ofte med Vengstelse imodsejaa hans Tilbagekomst. Saaledes en Aften. Baker havde været paa Jagt efter en Flok Elefanter; Terrænet var fuldt af skjulte Guller og Revner i Jorden, og hans Hest var styrtet med ham lige foran Elefanterne. Han slap imidlertid med Faldet, thi Dyrene bleve saa forskrækkede over det pludselige Saltomortale, at de gjorde Helt om og flygtede istedetfor at træde ham under Fødder; men før han kom paa Benene, var ogsaa hans Hest flygtet. Medens Baker og hans Ledfagere forgjæves søgte efter den i alle Retninger, blev Klokken mange. De vare 4—5 Mile fra Leiren, og før de havde tilbagelagt Halvveien, faldt Mørket paa. De havde da været 16 Timer hjemmefra. De havde netop gjort Holdt for at raadslaa om, hvad Wei de skulde følge, da der faldt et Skud, fulgt af et fjernt Raab; det gjentoges, og idet Baker ilede frem efter Lyden, hørte han en velbesjendt Stemme, som i Angst raabte hans Navn. Han var ikke sen til at svare og modte fort efter sin Kone, som i flere Timer fortviv-

let havde søgt efter ham. Hesten havde nemlig taget den lige Vej tilbage til Leiren, og da den kom hjem med tom Sadel og sønderreven Tømme, tvivlede hun ikke om, at der var hændt en Ulykke. Bevæbnet med en Riffel og ledsaget af nogle af Folkene med Sværd og Landser var hun gaaet ud for at opsoge sin Mand. "Naar Enden er god, er Alting godt", siger Baker, forhaabentlig ogsaa Læseren.

Reiseeventyr fra Moskitoøstien.

(Af en nordamerikansk Maler.)

VII.

(Sidste Artikel.)

En Bøining af Elven førte os pludselig lige frem for en Gruppe af Kanoer, der vare trukne op paa Stranden foran nogle faa, adspredt liggende Hytter. Et eller to Fruentimmer, der vare beskæftigede ved Vandkanten, flygtede forskædede, da de saa os. Da vi kom nærmere, saa jeg gjennem Buskene en Del Folk, som fore frem og raabte paa hinanden med urolige Stemmer. Før end vi havde naaet Landingsstedet, havde de samlet sig mellem heftige Geværder. Nogle vare bevæbnede med Spyd, Andre med Buer og Pile, og To eller Tre havde Musketter. Jeg lagde Mærke til, at de vare Bamboer ligesom Indbyggerne af Wasawatla og ligesaa lurvede i Hovedet og slækkede efter Kystens almindelige Sygdom. Naar vi vilde nærme os, raabte de: "Bus! Bus!" og hevede sine Baa-ben. Pøhnergutten svarede ved at raabe: "Wita!" (Høvdning). Derpaa kom en af dem frem og spurgte,

ibet han pegede paa mig: "Englisch? English?" Jeg holdt mit Paa frem, og da jeg erindrede Wasawatla, pegede jeg paa det og raabte: "Kongepapir! Kongepapir!" Dette lod til at gjøre nogen Virkning, og vi gjorde en Bevægelse henimod Land, men Geværerne hevedes igjen. Sagerne stode slet, og jeg var i nogen Forlegenhed med, hvad jeg skulde finde paa. Klogskaben bød os at retirere, men dette kunde ansees som et Devis paa Frygt og bevirke et Angreb. Jeg foretrak derfor roligt at afvente Resultatet af en Raadslagning, der lod til at finde Sted, og hvorunder jeg oftere bemærkede, at man pegede paa mig med høist betydningsfulde Geværder. Medens denne stod paa, fremtog Antonio hemmeligt min Bøsse og Revolver og rakte mig dem ubemærket. Han havde altid en høi Grad af Verbødighed for denne sidste, siden den havde hjulpet os saa godt paa "El Roncador".

Efter en lang Forhandling stege to af Bamboerne, hvoraf den ene var Høvdningen, i en Karo og roe-

de hen imod os, under Bedækning af de Andres Baaben. De trak sig imidlertid tilbage med viensynlig Skræk, da de fik se min Revolver. Jeg lagde den derfor ned, udstrakte begge mine aabne Hænder og hilste dem med Moskitolitraabet: "God Morgen!" der gjælder til enhver Tid af Dagen eller Natten. De svarede med den sædvanlige Snovlen: "God Morgen, Sir!" Jeg fremtog mit "Kongepapir" og læste det for dem, uden Tvivl til deres Opbyggelse. Høvdingerne sagde: "Godt! Godt!" da jeg var færdig, men lode ikke desto mindre til at nære Mistanke angaaende Indholdet af vor Baad og spurgte i et gebrokkent Sprog efter "Dnabergs" og "Ponda" eller Krudt. Jeg forklarede dem, saa godt jeg kunde, at vi ikke vare Handelsmænd, hvilket ikke lod til at behage dem. Men da de opdagede, at jeg havde Glasfer, opklaredes deres Ansigter, og jeg gav dem en Kalebasse med Brændevin.

Derpaa tilkjendegave de sin Villighed til at lade mig gaa i Land, hvis jeg først vilde give dem min Bøsse og Revolver, hvilket jeg barstt og bestemt negtede. Endelig roede de i Land og vinkede til os, at vi skulde følge. Da vi vare stegne i Land, gav jeg hver af dem en Dram, som de drak med umiskjendelige Tegn paa Velbehag. Efter et gjentaget mislykket Forsøg paa at faa mig til at aflevere min Revolver, gik Høvdingen foran opad Bredden, medens Antonio og Poyergutten bleve ved Kanoen.

Landsbyen var meget spredt og stiddet, skjønt dens Veligheden var hvidig. Den laa paa Nanden af

en vild Savannah, der var tæet bevoget med grovt Græs og af og til med noget Krat og enkelte Rhynger af mørke Graner; det Hele lignede mere en rig Park end en vild og ubekjendt Kyst i en tropisk Egn. Da vi kom nærmere, bemærkede jeg, at de fleste af Hytterne vare forholdsvis nye, og at der var mange brændte Steder, der betegnedes ved forkullede Hjelker og halvforbrændte Taglægter. Blandt Gruset opdagede jeg paa et Par Steder Stykker af europæiske Lervarer og Stykker af Kobberforhudning, viensynlig fra et Skib.

Jeg blev ført til Høvdingens Hytte, hvor der blev gjort Plads for mig paa en af Bænkene. Der blev bragt mig et Slags gjæret Drif, som jeg havde stor Vanskelighed med at afflaa, og i det Hele taget likte jeg ikke Tingenes Udseende. Ingen Fruentimmer vare tilstede, og de hæslelige Knægte med Geværerne og Spydene vare enten beskæftigede med at beglo mig eller min Revolver, der syntes at have en besynderlig Tiltrækningskraft for dem, eller med at holde et Slags høist mistenkelig Raadslagning.

Høvdingen lod til at være særdeles begjærlig efter at faa vide mit Bestemmelsessted og Diemedet med mit Besøg. Min Mistanke var vakt, og jeg foregav at være reist lidt i Forveien for et stort Selskab fra Kap Gracias, der skulde nedad Kysten, og spurgte paa min Side, hvilke Arrangements man kunde gjøre for mit Rejsefølge, naar det kom. Dette lod til at gjøre ham urolig, og jeg ansaa Leiligheden gunstig for at komme ned til Baaden igjen, da jeg nu var overbevist

om, at der var Forræderi i Gjære. Der skede en Bevægelse for at standse mig i Døren; men Munden af min Revolver klarede diebliffelig Veien, og jeg gik langsomt ned til Landingspladsen, medens de bevæbnede Mænd fulgte efter og raabte bredt: "Mer'ka-Mand! Mer'ka-Mand!" (Amerikaner?) — Antonio stod oppe paa Flodbredden med sin Bøsse og et ængsteligt Udtryk i sit Ansigt. Han hviskede til mig paa Spansk, at et halvt Dussin bevæbnede Mænd vare roede ned ad Elven i en Baad, uden Tvivl for at angribe os.

Nu begyndte ogsaa de elendige Kujoner at svinge sine Baaben og udstøde vilde Raab. Jeg saa strax, at der blot var en Udvei, nemlig at tage vor Baad og ro afsted saa snart som muligt. Jeg ventede, indtil mine Ledsgere havde sat sig, og gik derpaa roligt ned ad Bredden og op i Kanoen. Nogle saa Naretag bragte os ud fra Bredden, før end Zamboerne havde naaet Stranden. Jeg lagde an paa dem med mit Gevær, fast besluttet paa at skyde, saa snart de indlod sig paa direkte Fiendskaber. Dette lod til at være dem forstaaeligt, og de lode sig nøie med at løbe efter os langs Stranden under Raabet "Mer'ka-Mand!" og sigte med sine Baaben paa os gjennem Rabningerne i Buskene.

Vi vare snart udenfor Studvidde, men de udstødte ikke desto mindre høie, udfordrende Raab, saalænge vi kunde høre dem. Jeg priiste mig lykkelig over at være sluppen saa vel ud af Landsbyen, men var noget urolig angaaende den Afdeling, som var gaaet nedad Kanalen. Jeg

var vis paa, at de saa i Baghold i en af de mørke Kroge ved Bredderne, og at vi hvert Diebliff kunde vente et Angreb. Baade Antonio og jeg satte os derfor ned i Kanoen og iagttog opmærksomt Bredderne, medens Pøbergutten roede lydlost i Bagstavnen. Det var nu nær ved Nattens Frembrud, og Mørket lagde sig saa tykt over den trange Flod, at vi ikke kunde se nogen Ting tydeligt. Vi roede afsted stjaalent og opmærksomt. Vi havde netop naaet den mørkeste Del af Kanalen, et lidet Stykke ovenfor dens Forening med den større Flod, da en stor Kano skød ud fra Bredden tværs foran vor Bøyg, videnlyk i den Hensigt at affjære os Veien. I samme Diebliff fusede nogle Pile forbi os, hvoraf en eller to traf Kanoen, og de andre pladskede ned i Vandet tæt ved os. Jeg begyndte strax at affyre min Revolver, medens Antonio greb det lange Manati-Spyd og sprang frem i Bøngen. I samme Diebliff stødte vor Kano mod den fiendske Baad og knuste dens raadne Sider, saa at den diebliffelig fyldtes og sank. Antonio udstødte et vildt Triumf-raab og stødte Spydet i de fortvivlede Stakler, der forsøgte at redde sig ved at flyve op i vor Kano. Jeg hørte den dæmpede Lyd af Landsfen, da den traf en af dem, og raabte med en slygnende Tølelse til Pøbergutten, der ogsaa havde grebet en Landse, at han skulde tage fat paa Naren igjen. Han gjorde det, og saa Diebliffe efter vare vi klare og glede bort i Mørket. Jeg saa et Glimt af de skjæmpende Skikkelser, der klyngede sig til sin ødelagte Baad og udstødte de vil-

deste Nødraab. Antonios skarpe Dre opfangede gjenhvarende Raab, og vi opdagede snart, at der nærmede sig Baade fra Landsbyen.

I Overbevisningen om, at vi vare forfulgte og vilde blive overvældede, hvis man indhentede os, bleve vi nødte til at søge vor Frelse enten i overlegen List eller i overlegen Hurtighed. Jeg var tilbøielig til at forsøge det sidste Middel, men gav efter for Antonio, der påseede sit Snit til at styre vor Baad ind under et overhængende Træ, hvor den tætbevogede Bred kastede en ugjennemtrængelig Skygge paa Vandet. Her ventede vi aandeløse paa, hvad der nu vilde komme. Det varede ikke længe, før vi hørte en svag Pladsken, og i det usikre Lys saa jeg tre Kanoer fare hurtigt og stille forbi. Forsølgjerne troede oienlyktigt, at vi havde naaet den store Flod, hvor Mangrovetræerne og det ugjennemtrængelige Krat vilde forhindre os fra at skjule os eller undkomme. Da vi vare befriede fra Frygten for overhængende Fare, blev det et Livsspørgsmaal, hvad vi nu skulde gjøre for at komme i Sikkerhed. Maanen vilde snart komme op, og naar vore Forsølgere ikke fandt os paa den større Flod, vilde de snart gjette vor List og affhjære os Veien ved at bringe os mellem sig og Byen. At forlade vor Baad vilde være at udsætte os for en elendig Død i Stoven. Antonio foreslog det Eneste, som kunde udføres af de Ting, vi havde at vælge mellem. Der var blot tre Kanoer, og naar de naaede Floden—saa ræsonnerede han—vilde de to følge vor sandsynlige Vej nedad Floden, medens den tredie vilde lede efter os

ovenfor. Vor Plan var derfor at følge efter denne sidste, indtil den var saa langt adskilt fra de andre som muligt, derpaa ved et pludseligt Overfald enten at tilintetgjøre eller afvæbne vore Modstandere og saa søge ind i det Indre, hvor vi maatte finde Kanaler og andre Tilflugtssteder.

Mine Følgesvende klædte sig af for i Nødsfald ikke at uleiliges i Vandet, og jeg fulgte deres Exempel, idet jeg blot beholdt min mørke Skjorte paa, for at ikke mit hvide Legeme skulde blive en altfor tydelig Skive. Jeg ladede mine Pistoler omhyggeligt, lagde en Gaandfuld Rendeugler i hvert af mine Geværlob, og derpaa glede vi ned ad Kanalen. I saa Dieblikke vare vi paa Floden; men vi hverken saa eller hørte noget til de fiendtlige Kanoer. Vi gik nu opad Strømmen og roede hurtigt, men stille, medens vi holdt os tæt til Land. Antonio standsede ofte for at lytte. Smidlertid opdagede jeg med Glæde nogle tunge Skyer i Ost, der gave Løfte om at forkeunge Mørket ved at skjule Maanen, naar den kom op.

Spendingen i den frygtelige Nat, da jeg led Skibbrud paa "El Noncador", var ubetydelig mod den, jeg sølte, medens vi roede opad den mørke, tause Flod. Jeg jublede over enhver Baadlængde, vi vandt, da den bidrog til at gjøre Kampen mere lige, og jeg hilste enhver Sky velkommen, der trak op i Horisonten. Jeg sølte, at en Orkan nærmede sig, og Elementernes Opvågningen forøgede end mere den vilde Desperation, der lidt efter lidt bemægtigede sig mig. I Begyndelsen

isnede enhver Nerve i mit Legeme, og jeg skald i hvert Lem; jeg følte mig, som om jeg havde et Feberanfald; men dette gik snart over—hver Muffel blev spændt, og jeg følte de voldsomme Pulsflage i mine Lindinger, som om der stod smeltet Tjern i mine Karer. Jeg søgte ikke længer at undgaa en Kamp—jeg længedes efter det Dieblif, da jeg kunde udgøde Blod! Ethvert Dieblif syntes at være en Menneftaalder, jeg ved ikke, hvorledes jeg betvang min Utaalmodighed.

Smidlertid traf Stormen op med en Hurtighed, der er fiendommelig for de tropifke Egne, og Mørket blev faa tykt, at vi flere Gange stødte Waaden imod Land. Pludselig fløvedes Himmelen,—det lignede med et faa blendende Glimt, at det syntes at oprive vore Dieftene. I næfte Dieblif rullede den dybe Torden forfærdeligt gjennem de urgamle Skove. Derpaa fulgte nogle Regndraaber, som med Staalhaardhed flog mod den nøgne Hud, og hede Puff kom stønnende henad Floden. Lidt efter flammede det igjen, oplyfte Flodens brede Flade og vifte den fiendtlige Kano blot nogle faa Yards fra os—den vendte tilbage fra en formentlig haabløs Taagt. Deres høie Triumfraab ved at fe os afbrødes af den dundrende Torden, og i næfte Dieblif stødte vore Waade sammen. De prellede af fra hinanden, og jeg var nær falden i Vandet; thi jeg havde reift mig for defto fivrere at give de Angribende min Ladning. Et gjentaget Naab fulgte paa Stødet, og jeg hørte Pilene fufe forbi vore Soveber. Jeg opfatte at give Ild, ind-

til det lignede, for at kunne tage Sigte. Jeg ventede ikke længe; et tredie Glimt vifte mig den fiendtlige Waad—den var fuld af Folk, og midt iblandt dem stod Landskbyens forrøderfte Høvding. Glimtet af mit Gevær og Lynet vare fiantidige; men faa dieblifkelt end det Hele var, faa jeg dog mit Offer falde og hørte hans Legeme plumpe i Vandet, førend Ekkoet af Kvaldet var gjenlydt eller Tordenen havde dulgt det. Aldrig skal jeg glemme det Strig af Rædsel og Raseri, der brød ud fra den anden Waad og bragte Uveirets Vølven til at lyde endnu vildere. Selv nu kan det vække mig af Sovne. Men den gang opfyldte det mig med den vildefte Glæde; jeg raabte triumferende tilbage og fvingede Armene vildt i Mørket. Nogle faa Pile- og Bøseftud til—og Kampen var forbi. Vi hørte Samren og Klager; men de bleve fvagere og fvagere og røbede, at vore Fiender glæde nedad Floden. Et Lynglimt vifte os dem, de glæde nedad langs Bredden og vare udenfor Skudvidde.

Vort Diemed var nu opnaact, vore Fiender vare bag os og foran os en ubekjendt Labyrinth af Laguner og Floder. Vi havde intet andet Valg end at gaa fremad, maafte imod andre og endnu frygteligere Farer. Smidlertid standsede vi ikke for at betænke os, men roede med utrættelig Iver hele den stormfulde Nat. Senved Midnat kom vi til en liden Lagune, paa hvis Bredder vi bemærkede nogle Baal; men Himlen var endnu overfkyet, og vi undgik Opmærksomhed. Senimod Morgen kom Maanen frem, og vi flyrede Waaden tet ind under Land

for om Dagen at kunne skjule os i en mørk Kanal. Der viste sig ogsaa tilsidst en Nabning, og vi roede ind. Efter som vi kom længere ind, blev den trangere, og Passagen vanskeliggjordes ved nedhængende Grene og omstyrtede Stammer. Under nogle af disse skjød vi med Vanskelighed vor Baad frem, andre huggede vi bort med Macheterne (et Slags tunge Sabler, der ogsaa bruges som Ører). Efter en Uendelighed af Besvær og Anstrengelser kom vi endelig ud af Mangrove-sumpen og naaede højere liggende Steder, hvor der stod mange C o y o l - P a l m e r og enkelte mørke Graner. Nu vare vi saa udmattede efter de udstaaede overordentlige Besværigheder og havde saavidt tabt vor Spending, at vi hurtigt leirede os paa dette Sted. For at sikre os mod Overraskelse paatog Antonio sig den første Vagt, medens jeg indhyllede mig i mit Teppe og faldt i en dyb Søvn.

For at bortfjerne det Gemmelighedsfulde ved Zamboernes fiendtlige Udseende i Quamwatta—saa kaldtes den ugjæstfrie Landsby—maa jeg berette, at nogle Aar før et Bark-skib fra New York, der skulde til Chagres (Panama) med Californiafarere, led Skibbrud paa Kysten nær ved Mundingen af Floden Prinzapulka. Jeg har omtalt Levingerne af Stroget, der nu udgjør et af Landmærkerne paa denne ensformige Kyst. Passagererne slap alle i Land og vare saa heldige at redde Størstedelen af sine Sager. De bleve snart opdagede af Zamboerne i Quamwatta, der under Benstabs Masse øvede betydelige Røverier paa Passagerernes Gods.

Man henvendte sig til Høvdingen om Erstatning; det blev snart indlysende, at han var den fornemste Ophavsmand til Røveriet. Efterretningen om Skibbruddet udbredte sig over hele Kysten, og Zamboerne forsamlede sig i betydeligt Antal. Jo flere der kom, desto dristigere bleve de, indtil Passagerernes Stilling blev meget farlig. Endelig fik disse Underretning om, at der vilde blive foretaget et Overfald paa dem, hvilket de forekom ved et Angreb paa Landsbyen. Indbyggere, der bleve overraskede, flygtede efter nogle saa Kiffel- og Revolver-Salver, og Landsbyen blev antændt og nedbrændt. Senere bleve de skibbrudne Amerikanere ladte i Fred, og da deres Tilstand blev besjendt i San Juan, blev et Skib sendt efter dem, og de kom uskadede bort.

Disse Omstændigheder lærte jeg ikke at kjende, førend jeg kom til Kap Gracias, og jeg kunde saaledes forklare mig Grunden til de Indfødtes Fiendtlighed. Enhver Engelskmand paa Kysten er Kjøbmand, og da jeg negtede at være en saadan og desuden bar en Revolver, blev det dem snart klart, at jeg var en Amerikaner. Under disse Omstændigheder var det næsten et Mirakel, at vi slap fra dem. Senere fik jeg høre, at tre af vore Angribere vare blevne dræbte i de to Sammenstød, og at den forræderiske Høvding var død af sine Saar.

Det er uden nogen triumferende Følelse jeg omtaler denne Omstændighed; thi jeg vil altid, saalænge jeg lever, beklage den Nødvendighed, jeg var stedt i, at maatte dræbe et menneskeligt Væsen, hvor elendigt og nedværdiget det end var. Jeg ved ikke, hvad

jeg vilde give for at kunne gjenindsætte disse elendige Mennesker i deres forladte Hytter og i deres raa Familieforhold. Sin frygtelige Nats Svendelser have lagt en Skygge i mit Hjerte, som Tiden snarere forstærker end forjager.

Vor Modtagelse i Quamivatta havde vistnok ikke været skiftet til at give os glade Forhaabninger. Vi vidste, at der udstrakte sig et uhyre Net af Laguner, Floder og Kanaler til Kap Gracias; men Beboernes Karakter og Stemning kjendte vi aldeles Intet til. At vende tilbage var ikke at tænke paa og at gaa videre var en Sag, der krævede Overveielse. Hvis vi skulde være saa uheldige at komme i endnu en Kamp, kunde vi neppe vente at slippe saa let dervfra som i vort første Møde.

Under disse Omstændigheder sluttede vi, at da vort Tilflugtssted lod til at være sikkert og ikke nianglede Sjælspeilder, vilde det være den klogeste Plan at blive, hvor vi vare, indtil Forsølgelsen, som vi vidste vilde gaa for sig, ophørte, eller idetmindste indtil Maanens Aftagen kunde give os en mørk Nat til ubemærket at fortsætte vor Reise. Efter

denne vise Beslutning gave vi os ifærd med at indrette en midlertidig Leir.

Dertil valgte jeg en Klynge dufteende Grantræer, hvor Grunden var bedækket med et blødt, brunt Teppe af nedfaldne Blade. Et Neb, der strammedes mellem Træerne, bar vort lille Segl, der blev udspændt paa Stænger som et Telt. Under dette ophængtes min Kvie og afgav saaledes et Tilflugtssted, der var styggesuldt og kjøligt om Dagen og sikkert mod Regn og Fugtighed om Natten. I en liden græsbedækket Fordybning i Nærheden var der en klar Kilde. Vi antændte aldrig Ald undtagen om Natten, for at ikke Noget skulde røbe os, og da blot paa Steder, hvor Lyset ikke kunde kastes tilbage.

(Opholdet i denne Leir, som vi tidligere have beskrevet—1ste Aargangs 9de Hefte Side 107—varede i 4 Dage, uden at vore Reisende bleve opdagede. Den fjerde Dags Aften, da Maanen havde naaet sit sidste Kvarter, droge de ubemærkede videre mod Nord i den mørke Nat og naaede senere lykkelig sit Bestemmelsessted.)

Om Kristi Grav og den Hellige Gravs Kirke.

(Efter Overlærer Bolrath Bogt.)

Jerusalem er ogsaa i Mohamedanernes Dine en hellig By og viger kun for Mekka og Medina. Af Jerusalem er igjen Moria Bjerg, hvor Salomos Tempel forud stod, og hvor nu "Omars Moskee" eller

Kuppelen over Sakra med flere Moskeer staar, den helligste Del. Udgangen til Moria var i flere Aarhundreder negtet baade Kristen og Jøde. Men siden Frankrige, England og Sardinien hjalp Tyrkiet mod

Russland i den Krig, som endte 1856 (Krimkrigen), fik først enkelte Tyrster og Stormænd Lov til at komme ind, og nu kunne Alle og Enhver mod en vis Betaling under Opsigt komme ind hver Mandag fra Kl. 6—9 Morgen. Efter Aftale samlede et Følge paa henved 30 Personer, Mænd og Kvinder, i vort Hotel om Morgenen den 13de April. Kl. 6 satte Følget sig i Gang med en ung Araber, som skulde være Dragoman (Tolk) for Alle, i Spidsen. Det regnede temmelig stærkt, og Enhver kan tænke sig, hvorledes de trange Gader, som aldrig sees, da maatte se ud.

Moria Bjerg er ved en Mur skilt fra den øvrige By. Ved Indgangen bleve vi talte af Dragomanen, som krævede et halvt Pund Sterling eller omtrent 2½ Spd. af Hver. Vi gik først over en meget stor Plads, som var græsgroet, og hvor "de Troende" (Mohamedanerne) kunne vandre i Skyggen af store Cypresser, og kom saa til en Trappe, der førte op til en firkantet Plads, hvor Morias største Helligdom throner omtrent i Midten. Her stod en Tyrk, som vel var en Slags Kirkejener, med en lang Stav i Haanden, rede til at føre os omkring i Moskeerne. Vi fik Befaling til at trække Skoene af; det var slemt; det regnede og var koldt, Løfler vare ikke at faa leiede, og Flere, blandt dem Prof. Voss og jeg, havde glemt at tage Løfler med. Tyrken var imidlertid en medgjørlig Mand; efter adskillig Snaf fik vi Lov til at have Skoene paa mod at binde et Tørklæde om den ene Sko.

Moria Bjerg er en Firkant, hvis længste Side er 1550, og hvis for-

teste Side er 900 Fod. Omtrent midt paa denne Firkant ligger en anden Firkant, hvis længste Side er 530, og hvis korteste Side er 440 Fod. Omtrent midt paa denne Firkant, som er klædt med firkantede Stenheller, ligger "Omars Moskee" eller Kuppelen over Safra. Vi kunde se den fra vort Hotel, havde Dagen forud seet den fra Oliebjerget og stode nu lige ved den. Den kan vistnok ikke maale sig med saadanne Storkirker som St. Peterskirken i Rom og Sofiakirken i Konstantinopel, men jeg maa dog telle den blandt de vakreste Gudshuse, jeg har seet, og den er lige vakker paa længere eller kortere Hold; den er dog vel liden til den store Plads, som den ligger paa.

Udenfra ser man en ottokantet Bygning med en Kuppel eller Hvelving, som let og dristig hæver sig i Beiret og bærer paa sin Top en vældig forgyldt Halvmaane. Denne Halvmaane er omtrent det Eneste, som minder den kristne Besøger om, at det Gudshus, han har for sig, tilhører en fremmed Tro. Minaretten, som ellers aldrig savnes ved en Moskee, staar ikke hos, og, hvad der er endnu mærkeligere: Hovedindgangen vender mod Mekka (i Syd), saa at den, som gaar ind, maa vende ryggen mod denne By, hvilket i en Mohamedaners Dine er en Vanhelligelse. Om "de Troende" gaa bagkænds ind, eller om de paa anden Maade klare en sliq kilden Sag, er Mere, end jeg kan sige.

Vi fik ikke Tid til at se os nøiere om; Tyrken, som bare søgte at faa skydet os igjennem, standsede her og der og fremsagde sin Namse saa fort, han kunde; Dragomanen oversatte

den saa godt, han kunde, og saa raabte Tyrken paa Engellst: "Kom videre, kom videre!" Der var saaledes liden Tid til at se sig om, og dertil kommer, at af en Grund, som snart skal fortelles, havde Bygningen ikke den Betydning i mine Dine, som den nu har, og jeg agtede ikke nok paa dens enkelte Dele. Jeg maa derfor her fortælle vel saa meget efter hvad Andre have skrevet, som efter hvad jeg selv har seet.

Træder man indenfor, bliver man ligesaa tiltalt af Bygningens Skjønhed som overrasket over den egne Maade, hvorpaa den er bygget. I en Afstand af en "Veibredde" fra den ottetekantede Mur staar en anden Ottetekant, som dannes af 8 vældige Stenpiller og 16 Søiler. Denne Ottetekant bærer Kuppelen. Lige under Kuppelen ligger en Runding, som hviler paa 4 Stenpiller og 12 Søiler. Denne Runding, som bestaar af forgyldt Gitterverk af Sern, omgiver Stedets Helligdom.

Saa Bygningens Ydre ikke Mærkerne af en Moskee, saa har dens Indre det endnu mindre. Man ser forgjæves efter "Kibla"en eller det Mærke i Bæggen, som viser Retningen mod Mekka, hvorhen den Troende maa vende sit Ansigt under Bønnen. Hvor Kiblaen skulde være, er Hovedporten. Ingen Moskee kan være uden Kibla; Bygningen kan saaledes ikke være en virkelig Moskee. Mohamedanerne kalde den heller ikke Moskee; det er de Kristne, som have givet den Navn af "Omars Moskee", Mohamedanerne kalde den Kuppelen over Sakra. "Sakra" er en ujævn, graa Bjergknaus, som omgives af den omtalte Runding af forgyldt Gitterverk. Den bestaar ligesom det

øvrige Moria og andre Bjerger ved Jerusalem af Kalksten og har et Overmaal af 50—60 Fod. Dens Overflade ligger 10—12 Fod høiere end den indre Firkant, hvorpaa "Omars Moskee" er bygget; denne indre Firkant ligger igjen 12 Fod over den ydre Firkant eller det øvrige Moria; Sakras Overflade ligger altsaa henimod 24 Fod høiere end det øvrige Moria.

Sakra, som forekommer alle Andre at hænge sammen med det øvrige Bjerg, svæver efter Mohamedanernes Tro i Lufsten: Sakra er nemlig en Sten, som er falden ned fra Himlen og er standset over den Hule, som kaldes "Sjælenes Brønd" og fører ned til Helvede. Sakra er en af Mohamedanernes største Helligdomme; ja, skulde man tage følgende Ytringer efter Bogstaven, maatte den være helligere end den hellige Sten, som gjemmes i Kaba i Mekka. Mohamed har udtalt disse Ord: "Det fornemste Sted er Jerusalem, og den første af alle Stene er Sakra." Et gjængs Ord blandt Mohamedanerne lyder saa: "Den helligste Del af Verden er Syrien, af Syrien Palæstina, i Palæstina Jerusalem, af Jerusalem Moria, paa Moria Kuppelen over Sakra, og i den er Rundingen med den himmelfaldne Sten helligst." Hærskarer af Engle fare altid fra den op og ned og bære de Troendes Bønner frem for Alla's Throne. Da Mohamed paa Goppen El-Borak red til Himmels og lagde Veien over Moria, hevede Sakra sig og jublede af Glæde; El-Borak traadte paa Stenen, som bærer Mærke af dens Hov ligesom af Engelen Gabriels Hænder, der greb og standfede Stenen

dens Fald fra Himmelen, saa at den uroffelig svæver over "Sjælens Brønd."

En Trappe med 16 Trin, som ere hugne i selve Bjerget, førte os ned i et Kammer under Sakra. I Gulvet laa en stor flad Sten. "Sakra svæver i Luften, hør!" raabte Tyrken og slog paa den flade Sten med sin Stav; hvert Slag gav Gjenlyd, saa det var klart, at der var et tomt Rum nedenunder; den ligger nemlig over den omtalte underjordiske Gang eller Kende, som Mohamedanerne kalde "Sjælens Brønd." Tyrken stødte meget viselig med sin Stav ikke udenfor den store Sten og sendte et truende Diefkast til En af Følget, som med sin Stok stødte paa nogle flade Stene længere borte uden at fremkalde Gjenlyd. Tyrken afbrød videre Mergaaenhed ved sit Raab: "Kom videre, kom videre!"

Seg gik op af dette Kammer uden at have Tanke om, at jeg efter stor Nimmelighed havde staaet i vor Herres Jesu Kristi Grav.

Fra Kuppelen over Sakra bleve vi førte mod den sydlige Ende af Moria, hvor der staa 4 Moskeer, som ligge Bæg i Bæg, saa at man kan gaa fra den ene lige ind i den næste. Den største og vakreste af dem heder El-Alfa. Den har 7 Skibe eller Rum, som løbe ved Siden af hverandre i hele Bygningens Længde, og som mærkes ved Rækker af Sviler, der "smagløst nok" ere forbundne ved Bjælker.

Da Tyrken havde ført os om i Moskeerne, var han færdig, og Dragomanen førte os nu omkring paa Muren, som vender mod Oliebjerget, og paa nogle andre mærkelige Steder. Seg var imidlertid kommen i

en varm Samtale med En af Følget. Anledningen dertil var følgende: i Hotellet i Kairo havde vi seet et Følge af 5 Skotlændere, som reiste til Alexandria et Par Dage efter vor Ankomst til Kairo. Da vi senere vare vel ombord paa Dampskibet i Alexandria, kom en ung Mand af hint Følge hen for at spørge, om han ikke maatte reise sammen med os til Jerusalem; han var nemlig bleven syg i Alexandria og maatte blive tilbage, da hans Følge reiste; han var endnu ikke kommen rigtig til Kræfter og havde Betæneligheder ved at reise alene. Vi havde Intet at indvende, han reiste med os og kom i god Behold til Jerusalem. Som vi nu vare traadte ud af El-Alfa, kom den unge Mand's Fader, en agtet Præst fra Edinburgh, hen og takkede for Sønnen. Saa faldt Talsen paa Belligenheden af Salomos Tempel. Nu har det i lange Tider gaaet og gjældt som givet, at Salomos Tempel laa midt paa Moria. Da det nu er vist, at Omar byggede en Moskee eller rettere et Bedehus paa Tempels Grund, saa var det ligetil at slutte, at Bygningen midt paa Moria, Kuppelen over Sakra, var hans Verk.

Saaledes er Sagen fremstillet i lange Tider, og jeg kom til Jerusalem i den Tro, at det forholdt sig saa. Min nye Beskjendt paastod, at ikke Bygningen midt paa Moria, men at El-Alfa og de 3 andre Moskeer paa den sydlige Ende af Bjerget staa der, hvor Salomos Tempel med sine Forgaarde fordem havde staaet. Var dette sandt, saa kunde ikke Bygningen midt paa Moria være den, som Omar opførte; thi

det heder udtryffeligt, at han byggede sin Moskee paa Templets Grund. Videre ytrede min nye Besejndt, at Kristi Grav var at søge i det Kammer under Sakra, hvor vi for en Times Tid siden havde staaet. Som Hjemmelsmand for sine Meninger nævnte han Engländeren Ferguson,

der ikke selv havde været i Jerusalem, men som støtter sig til Andres Arbejder, navnlig til de Maalinger og Tegninger af Smaat og Stort paa Moria, som Engländeren Catherine Wood og to Andre i 1833 havde taget med Fare for sit Liv.

(Sluttes i næste Hefte.)

Hegranäs i Jölkter

og Baron Andan Hugelitsjön Hestatorn.

(Efter forskjellige Kilder.)

J Magnus Lagaboters gyldne Nar
 Han stifted Lov med denne Landets Fader.
 I Høiløfts-Sal hos Erif Præstehader
 Stod Ingen over ham i stolte Raar;
 Som Erifs Frænde og hans første Mand
 Han gif med Rigets Segl til fremmed Land.

Det Lys, der falder nu paa hans Gestalt,
 Er som en Høstvelds Efterglans, der skinner
 Paa dunkle Skove og paa Klippetinder,
 Hvorover Uveirsnaatten ruger alt.
 I dette Lys han staar ved Althus Borg
 Alene med sin Dyrde og sin Sorg.
 J. S. Welshaven.

Bergens Stift er ikke saa rigt paa Bunde som det Østnordlandske, og de, som findes, ere alle af mindre betydelig Udstrækning og kun at betragte som Fortsættelse af de trangre Fjorde, der fra Vest skjære dybt ind i Fjeldmassen. Men er end det Num, de optage, ikke betydeligt, saa udmærke de sig til Gjengjæld ved sine overordentlig maleriske Omgivelser.

Et af de vakreste af disse Smaavande er Jölktervandet i Söndfjord af omtrent 2 norske Miles Længde og omtrent 1 Fjerdinges Bredde. Langs Stranden paa begge Sider af Vandet ligger, overfløget af pragtfulde Hængebirke, Gaard ved

Gaard, omgivet af frodige Agre som et bredt, gyldent Bælte, der kun paa et Par Punkter afbrydes af Fjeldet, hvor dette vildt styrter sig ned i Vandet. Over de dyrkede Striber stimler Smaabirkeskoven sammen og klynger sig fast til Aarens Klipper, mellem hvilke Snevandet siver ned og vedligeholder Friheden midt i Sommerens Tørhed. Gist og her vise brede Abninger i Skoven den Wei, som Fjeldfledene i Aarens Løb have taget. Over Birkeskoven hæver Fjeldet sig vildt og forrevent til en betydelig Høide. Paa de sydvestlige Strænder sender Jostedalsbreen mægtige Arme ned, af hvilke især en vældig Afslægger

fortjener at nævnes, der som en Fættetur af glimrende blaa Is hænger ud over Skrenterne af den frygtelig vilde og frange "Rjøsnesfjord". Søster er en mer end almindelig vakker Bygd med mange maleriske Smaapartier, men det smukkeste Punkt turde maaske være der, hvor Nalhus Kirke og Præstegaard og det gamle historisk mærkelige Hegrans ligger.

Man kan sige, at denne Egn er en Aftegning af Verden; og dog færedes just paa disse Tomter i Norges Velmagtsdage en Mand, hvis Vej gik gennem Kongers Sale og til fremmede Goffer, hvis Liv har Betydning i vort Lands Historie, og hvis Endeligt er omtaaget af den ubekjendte Brødes Dummhed og Grii. Ved Aar 1300 tilhørte Hegrans en af Norges mægtigste og indflydelsesrigeste Hovdinge, Lendermanden Audun Hagleiksføn, med Tilnavnet "Hestakorn" (fordi han, som det heder, var den Første i Norge, der efter udenlandsk Skik gav sine Heste Havre.) Her iællem Fjeldene om hans Hestegaard ville vi dvæle et Øieblik ved gamle Dage og stille os for Die de Træk af Audun Hagleiksføns bevægede Liv, som Historien har levnet os.

Om Auduns Slægt ved man ikke Mere, end at han var en Frænde af Kongehuset, det siges ikke hvorledes; kun nævnes en Audun, der havde en Gaard paa Follo, som hans Morfader, og det er sandsynligt, at dette var den Audun i Borg, Frænde af Kong Haakon Haakonsføns Moder Tuga, hos hvem hun opholdt sig, da Kong Haakon Sverresføn blev kjendt med hende,—saa at Audun Hagleiksføns Morfader da

wilde blive en nær Frænde af Kong Magnus Haakonsføns Farmoder.

Allerede ved Aar 1273 under Kong Magnus Haakonsføn nævnes Audun Hagleiksføn som "den viseste Mand i den verdslige Landslob", og man kan neppe tvivle om, at han har været taget paa Raad af Kong Magnus ved den Lovreform, som han netop ved disse Tider fik istand, og hvorefter han har faaet Tilnavnet "Lagabøter" (Lovforbedreren). Kort efter finde vi Audun som en af Kong Magnus's Stallarer, en af de høieste Værdigheder i Hirden. Stallarerne skulde paa Kongens Bud tale paa hans Vegne ved offentlige Leiligheder, holde Orden i Hirden og fremsføre dens Andragender for Kongen. Han skulde ogsaa have Opsyn med Skjtsfen paa Kongens Meiser (som en "Staldmester", deraf Navnet).

I Aaret 1277 bestemte Kong Magnus, at Lendermændene herefter skulde bære det nye Værdighedsnavn "Baroner" og i Tiltale eller Omtale have Titelen "Herre" foran sit Navn. Men denne nye Titel var vistnok ikke uden en dybere Betydning, grundet i Tidsforholdene.

De gamle Herfer eller arvelige Hovdinge for sit Hereds Bønder, der vare deres Anførere i Krig, Retspleiens Forstandere samt Herredets Præster og saaledes ganske Folkets Mænd, vedbleve vistnok, da Norge samlede under en Konge, at danne et Slags selvstændig patriarkalisk Statsmagt; men de indtraadte i et andet Forhold til Kongedømmet end tidligere under Smaakongerne; de bleve nu Kongens "haandgangne Mænd", edsvorne og pligtige til at tjene ham,

mod at han gav dem en vis Del af Kongedømmets Land i "Forle-ning". Deraf fik de Navnet "Lendermænd" (af Land). Men endnu vare de dog mere Folkets end Kongens Mænd; de optraadte som Folkfrihedens Forsvarere mod Kongedømmets Indgreb. Dette Forhold var senere atter blevet forandret. Under Borgerkrigene og især i Kong Sverres Tid var Lendermændenes patriarkalske Anseelse bleven svækket ved flere gamle Vætters Fald, og nye hævedes, der saagodtform udelukkende laante sin Myndighed af Kongedømmet. Fra nu af fjernede Lendermændene sig mere og mere fra Folket, sluttede sig nærmere til Kongemagten og stræbte at indtage en indflydelsesrig Stilling i Staten. Det var netop i Løbet af dette (det 13de) Aarhundrede, at Englands Baroner under Kongerne Johan og Henrik III ved at danne en fast sluttet Forening tiltvang sig den mægtige Andel i Statsstyrelsen, som de siden saa vel vidste at forsvare. I Sverige og Danmark begyndte ligeledes de verdslige Stormænd i Forening med de geistlige ved at slutte sig nærmere sammen og hæve sig over det øvrige Folk at tilrive sig en for Kongedømme og Annu- lige trykkende, uafhængig Statsmyndighed. Det er da mere end sandsynligt, at disse Bevægelser i Udlandet have vakt de norske Lendermænds Opmærksomhed, og at disse, idet de lode sig give Barontitel, have tilsigtet Opnaaelsen af en Stilling i Staten lig de engelske Baroners. Støttende sig til sin Rigdom og Anseelse og i Egenkab af Kongens fødte Raad agtede de gennem en fastere indbyrdes Sammenlut-

ning at danne en uafhængig, selvstændig Statsmagt mellem Kongedømmet og Folket.

Saaledes var Lendermændenes Stilling i Audun Hagleiksføns Dage, og han synes ret at have været et Varn af sin Tid. Kong Magnus var en mild og from Mand, der for Freds Skyld var tilbøielig til at gjøre Indrømmelser, naar han ingen Skade saa deri. Saaledes sluttede han i hint samme Aar (1277) ved et stort Høvedingemøde i Lunsberg en for Geistligheden fordelagtig Overenskomst med den kraftige Erkebiskop Jon, og "Fr. Audun Hagleiksføn" nævnes som en af de 8 Lendermænd, der overvare og besvare Overenskomsten. Dokumentet, som er affattet paa Latin, er endnu til.

Indrømmelserne ligeoverfor Geistligheden have dog ganske vist ikke været efter Lendermændenes Hoved. Den norske Kirke havde paa denne Tid naaet en høi Grad af Magt og Selvstændighed. Dens Indflydelse havde ogsaa været stor og spores i alle Retninger: i Samsundsordens Udvikling, i Sædernes Formildelse, navnlig i Vikingelivets og Trældommens Ophør, i de fredelige Næringsveies Blomstring, i den aandelige Dannelses Opvoing. Men dens Egen og Tragten har ogsaa viensynlig mere og mere vendt sig mod verdslig Glands og Magt og Høihed, og dens rette Maal, Kristendommens Fremme, træder mere og mere i Baggrunden og tabes af Sigte. Dens hierarkiske Stræben har antaget en mod Kongedømmet og den ældre Statsorden uvenlig Retning; den vil kue hint og forme denne efter ensidige og gjennyt-

tige Duffer. Dette Geistlighedens Overmod har opbragt Folket. "Klerker" og Lægmand staa imod hinanden som to fiendtlige Magter. I Erkebiskop Jon havde Geistligheden faaet en ivrig og dygtig Leder, der i høi Grad besad saavel Aandskraft og Kløgt som grundige Kundskaber i den kirkelige Ret. Kong Magnus besad vistnok ikke sin Faders Mod og Villiekraft, men Saa-kons Nedelighed, lyse Aand og oprigtige Stræben for sit Folks Vel havde han i fuldeste Maal arvet, ligesom han og lignede ham i Dannelselse og Sands for Videnskab og Kunst. Mildhed og Forsønlighed udmærkede hans hele Færd som Konge og Menneſte; han var gjen-nemtrængt af Agtelse for Kristendommen og den kristne Kirke, og han solte dybt det store Ansvar for Gud og Menneſter, som hans kongelige Kald paalagde ham. Hans Hu stod til Freden, og han blev saaledes den Mægler, der ved sine personlige Egenskaber, sin Yndest og Anseelse alene formaaede at holde de politiske Storme tilbage, der hvert Dieblik truede med at bryde løs.

Da indtraf i Maret 1280 Kong Magnus's Død; han opnaaede kun en Alder af 41 Aar. Hans Søn Erik var da endnu ikke 12 Aar gammel, Broderen, Hertug Saa-kon, kun 10. Lendermændene, som fra gammel Tid udgjorde Kongens Raad, overtog saaledes Styrelsen i Kong Eriks Navn, og til dem sluttede sig ganske Kongens Moder, Dronning Ingebjørg, der synes at have været en talentfuld og myndig Kvinde og at have udøvet en meget stor Indflydelse paa den unge Kon-

ge, som maa have været en føielig og estergivende Karakter.

Blandt de Baroner og Herrer, der saaledes grebe Regjeringens Tviler, fremtræder især Hr. Audun Hagleikssøn, Hr. Bjarne Erlings-søn og nogle flere. Alle synes at have været afgjorte Fiender af Klerkebældet og at have ventet paa den første den bedste Leilighed til at fratage Kirken de Rettigheder, som den nys havde vundet, og derhos om muligt at grunde et Herrevælde som det nys omtalte. I den Kamp, der saaledes nu begyndte, maatte Geistligheden tilsidst vige for den Haardhed, hvormed de nye Herrer fore frem. Erkebiskop Jon, to Biskoper og mange andre Geistlige bleve forjagede og nødte til at forlade Landet (1282), og Erkebiskopen døde endnu samme Aar i Sverige. Men efter denne Scen have Hovdingerne visseelig ogsaa tilladt sig store Anmasselser og vist Haardhed mod Undersaatterne, saa at Stemningen blandt Folket, der uden Tvivl tidligere havde været paa deres Side mod den herfeshge og begjærliche Geistlighed, nu blev mindre gunstig mod dem end før og omsider mindede dem om, at det var paa Tide at holde inde.

I disse Begivenheder spillede Audun Hagleikssøn en Hovedrolle. Allerede ved 1281 siges der om ham, at "han var høiest i Raadet med Kongen", altsaa stod i Spidsen for Formynderregjeringen — hvad der maaske for en stor Del skyldtes hans Indsigter i Landsloven. Da Kong Erik selv kom til en modnere Alder og især, som det synes, efter sin Moders Død (1287), da han var 19 Aar gammel, viser han sig aldeles

ikke ugunstig stemt mod Geistlighed, tværtom heller tilbøielig til Eftergivnethed. Men hans Naadgivere havde i hans yngre Aar erhvervet et Herredømme over ham, som han aldrig synes ret at have kunnet afkaste, vistnok især paa Grund af en vis godmodig Svaghed i Karakteren. Kong Erik viser sig overhoved i Kampen mellem Stat og Kirke ingenlunde som den kraftige Styrrer eller den uroffelige Forsvarer af Kongedømmets Ret ligesoverfor det anmassende Hierarkies Ovgreb; han viser sig heller som en vakkende Mand, der maaske endog kunde have

indrømmet alle Biskoppernes Fordringer, hvis det havde lykkets disse at fortrænge en Audun Sjugleiksfon, en Bjarne Erlingsføn og lignende Mænd af hans Naad og nærmeste Omgivelse. Det var utvivlsomt de mægtige Lendermænd, der styrede Norge i Kong Eriks Tid, som opretholdt Kongedømmets Bærdighed imod det paatværgende Hierarki og tilbageviste dette inden rimelige Skranke. Tilnavnet "Prestekhader", som man i senere Tider har givet Kong Erik, har han saaledes selv ikke fortjent.

(Sluttes i næste Hefte.)

Blaudinger — Nytt og Gammelett.

Gravfund i Norge. I forrige Maaned blev der paa Gravpladsen ved Klosters Hovedbygning paa Halsnøen (østenfor Stordøen i Bergens Stift) opkastet en "Veit" (Grøft) lige ved Siden af den gamle Klosterkirkes Ruiner. I denne fandt man 3 efter hinanden staaende Ligkister, hvoraf imidlertid de 2 vare saa raadne, at de smuldbrede bort, da man skulde bryde dem op. Den tredie derimod var temmelig vel vedligeholdt. Den var 3 Alen og 8 Tommer lang indvendig og arbeidet af tilhugne Planker. I Kisten fandtes Levninger af et Skelet, der rigtignok var temmelig medtaget, men dog saavidt bevaret, at man kunde forvisse sig om, at Manden havde været skempelang, idet han havde trængt Kisten fuldt saa lang den var,

da hans Hoved havde været lagt lige i Hjørnet for at faa Plads til ham. Ligeledes fandtes Levninger af Ligklædet, som var af tykt benvedvet Linderred. Alt, hvad der fandtes, blev taget i Forvaring af Stedets Eier, Hr. Niels Suul.

Der, hvor nu Halsnøklusters Hovedgaard ligger, laa i gamle Dage et Kloster eller Kloster-Hospital, ifølge en gammel Beretning stiftet af Erling Skakke efter et ved Sonnen Magnus's Kroning (Aar 1164) givet Løfte, og bestemt til at pleie Reisende, optage Syge osv. Dets Grundvold forefandtes endnu i 1840, da Halsnø Hovedgaard blev ombygget, og dermed alle Spor af det gamle Kloster forsvandt.

Fra Spitsbergen. Den bekjendte thidske Geograf Dr. Petermann har

nyhlig i sit Tidsskrift trykt et Kart over en Del af Spitsbergen. Man ser deraf, at han har opkaldt nogle Steder efter Nordmænd til Minde om deres Fortjenester af Jordkundskaaben — efter Skik og Brug ved Navngivelsen af ubeboede Egne. Saaledes er en liden Bugt i Storfjorden opkaldt efter den norske Professor Mohn ("Mohn Bay") og et nærliggende Næs efter Skibskaptein Johannesen fra Tromsø ("Kap Johannesen"). Det sees forefsten nu, at dette øde, isopfyldte Land skal blive beboet. Svenskerne have i flere Aar udrustet videnskabelige Expeditioner til disse nordlige Egne; nu have de besluttet at lægge en Koloni af Fastboende (mest Lapper) der paa Landet. Hensigten hermed er vistnok kun videnskabelig, navnlig den, at have en stadig meteorologisk Station, som kan gjøre Veiriagttagelser, hvilket just vil være til Nytte for Norge. Det hele synes at være et privat Foretagende, maaske med Understøttelse af Staten, og Hensigten kan neppe være at gjøre dette Land, som Ingen hidtil har eiet, til svensk Eiendom. Men rimeligvis for at forebygge Misforstaaelse, da flere Folk drive Fiskeri deroppe, har der været gjort Meddelelse til fremmede Magter derom. Foretagendet vil efter dette aldeles ikke udelukke vore Landsmænd fra Fag og Fiskeri, som de have drevet der.

Landbeveisløkomotiv i Norge. Det er tilladt Ingeniør W. L. Rode i indeverende Aar at drive Lokomotiver til Befordring af Personer og Gods gennem Kjøbstaden Lillehammer og videre paa den throndhjemste Hovedvei gennem Gudbrandsdalen indtil Laurgaard samt, forjaavidt

Veibestyrelsen finder det tilstedeligt, videre opad samme Dalsføre.

Menneskeofringer vare tidligere meget almindelige paa Sydhavsøerne. Der var en Ceremoni, der kaldtes "Fornødhedsens Fest", nemlig naar de skulde reise Gudshuset, der var bleven skjændet af Fiender, og ved denne Fest udfordredes ikke mindre end 7 Menneskeoffere. Ogsaa ved Tilberedelse til Krig maatte Blod flyde. Saaledes skriver en Missionær: "Pomare, en Høvding, stod i Begreb med at indlade sig i et Slag, hvorved hans Throne skulde styrkes eller styrte. Han sendte da to af sine Sendebud til den Mand's Hus, som han havde udset. De kom til Huset, men traf kun Konen hjemme; hun viste dem al Gæstfrihed, men fattede dog Mistanke og gik efter dem; hun kom just i rette Tid for at se sin Mand blive slaaet og faldet. Da hun styrte frem, blev hun greben og bunden om Hænder og Fødder, medens Mandens Legeme blev lagt i en Kurv og baaret afsted. Paa Veien kom han til sig selv efter det bedøvende Slag, og sagde til sine Mordere: "Venner! Jeg ved, hvad I agte at gjøre med mig: I ville dræbe og ofre mig til eders vilde Guder; jeg ved ogsaa, at det er forgjæves at bede om Barmhertighed; thi I ville ikke skaane mit Liv. I kunne dræbe mit Legeme, men I kunne ikke skade min Sjæl; thi jeg er begyndt at bede til Jesus, som Missionærerne have lært os at kjende." Ifødetfor at bevæges til Medlidenhed, lagde de hans Hoved paa Jorden og en Sten under hans Hoved og sloge det istykker med en anden. I denne Tilstand førte de ham til sine vrede

Guder". — Dog, dette var det sidste Offer, som bragtes Guderne paa Den Tahiti; thi kort Tid efter kom Kristendommen, og Menneskeslod op-hørte at flyde.

Kobberrminen ved Botallact i Cornwall er ubestridelig en af de mærk-verdigste Gruber paa Jorden; thi Metafgangene forfølges her dybt ind under Havet. Forgjæves have de skjult sig under den brusende Brænding, forgjæves have næsten lodrette Klipper optaarnt sig for at forhindre Afgangen, — alle Hindringer besejredes, da det blev be-kjendt, at der her laa skjulte Skatte, som rigelig vilde lønne den Møie, de Farer og de Bekostninger, som maatte anvendes paa dem. Naar man betragter den næsten lodrette Klippewæg fra Havet, afgiver den i Sandhed et storartet Skue, thi Kunstens Vidundere forene sig her paa det Sælsomste med Naturens. De enkelte Stykker af en Damp-massine maatte sænkes tohundredde Fod ned fra Klippens Rand, og en Jernbane, ad hvilken Malmene træk-kes iveiret, klavrer op ad Stenmurene, som næsten synes at være utilgjen-gelige. Hvie Skorstenspiber hvirvle sin sorte Røg op i Lufsten, og Bjerg-manden har opført sin Hytte, hvor Søfuglene tidligere havde sine Neder. Alle disse Bygninger synes udsatte for den første Storms Raseri, og

naar man nedendrafer opad, skulde man tro, at de strax vilde styrte ned i Havet. Paa den ene Side bestiger man Klippewæggen ad hvie Stiger, hvis Trin ofte vædes af den lar-mende Brændings Skum, men paa andre Steder trave Muldyr med sine Nyttene op og ned ad snævre Klippestier, som den fremmede Vandrer neppe vover at betræde. En selsom, rastløs Virksomhed hersker overalt ved denne Afgrund, som Na-turen kun synes at have bestemt til en evig Dumleplads for de vilde Elementer. Efterat man lykkelig har naaet Indgangen til Schachten og fra Stige til Stige, fra Gang til Gang er trængt dybere og længere ind i Gruben, kommer man endelig til et Sted, hvor man staar 120 Fod lodret under Havets Bund og 480 Fod fra Strandbredden ved den laveste Ebbe, medens den slittige Bjergmond roder i endnu større Dybder i Jordens Indvolde. Hvilket mærkvaerdigt Standpunkt: over os et rullende Ocean, under os Gange og Gulver og rundt omkring Klippemure af ubekjendt Dykkelse!

Kong Robert af Sicilien sagde en-gang til Digteren Petrarca: "Jeg forsikrer Dig helligt, at min Bibel er mig kjerere end mit Kongerige, og at, om jeg skulde frasige mig en af Delene, lod jeg heller Scepter og Krone fare end denne Bog".

Indhold: En Sangfugl. (Af J. S. Welhaven.)—Guldmøllen. (Efter D. Glaubrecht.)—Stovenes Nytt i Naturens Husholdning.—Paa Lovejagt. (Af Samuel Bakers Sagteventyr i Afrika.)—Reiseeventyr fra Moskitofjsten. (Af en nordamerikansk Maler.) VII.—Om Kristi Grav og den hellige Gravs Kirke. (Efter Overlærer Volrath Vogt.)—Søgrances i Jøl-ster og Baron Ludun Hugelssøn Hestakorn. (Efter forskellige Kilder.)—Blanding—Nyt og Sammelt.